

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

МДҰ балалардың диалогтік қарым-қатынасын дамыту

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.12.2024СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/173246/>**Габдуллина Жанар Зайдекеновна****Лауазымы: тәрбиеші****Атырау облысы****Индер ауданы****Көктоғай ауылы****Гүлдәурен-7бөбекжай бақшасы****Кіріспе**

Бүгінгі таңда білім беру мен әлеуметтік қатынастар саласында диалогтік қарым-қатынас ұғымы кеңінен қолданыс табуда. Балалардың жеке тұлғасын дамыту үшін диалогтің маңызы зор. Әсіресе, балалардың өзара түсіністік пен қарым-қатынас дағдыларын дамытуға бағытталған тәсілдер олардың білім алуына және әлеуметтік ортаға бейімделуіне үлкен әсер етеді.

Әр баланың өз ойын, сезімін, идеяларын басқалармен бөлісуі, сөйлесу және тыңдау қабілетін дамыту — оларды әлеуметтік өмірге дайындау үшін қажет дағдылар. Бұл процесс тек тілдің дамуына емес, сонымен қатар баланың әлеуметтік, эмоциялық және когнитивті дамуында да маңызды рөл атқарады. Осы мақалада балалардың диалогтік қарым-қатынасын дамыту мәселесі қарастырылады, оның маңызы мен әдістері талқыланады.

1. Диалогтік қарым-қатынас дегеніміз не?

Диалогтік қарым-қатынас — бұл екі немесе одан да көп адамның өзара пікір алмасуы, ойларын бөлісуі және тыңдауы. Диалог балалар үшін өз ойын түсінікті әрі дәл жеткізу, басқалардың пікірін ескеру және коммуникацияда тепе-теңдік орнату мүмкіндігін береді. Диалогтік қарым-қатынас кезінде балалар өздерін еркін сезініп, ойлары мен

сезімдерін ашық білдіреді.

Бұл қарым-қатынас түрі тек сөйлеу дағдыларын дамытуға ғана емес, сонымен қатар балалардың эмоциялық интеллектісін, сыни ойлау қабілетін, сондай-ақ проблемаларды шешу дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Диалогтың басты ерекшелігі — әрбір адамның пікірі ескеріледі және қарым-қатынас екіжақты болады. Бұл тек ақпарат алмасу ғана емес, сонымен қатар бір-біріне деген құрмет пен түсіністік негізінде қалыптасатын байланыс.

2. Диалогтік қарым-қатынастың бала дамуына әсері

Диалогтік қарым-қатынас балалардың жеке тұлға ретінде қалыптасуына әсер етеді. Бұл процесс барысында балалар:

- Өзінің пікірін қалыптастырады.
- Басқалардың пікірін тыңдайды және бағалайды.
- Ойын түсінікті әрі толық жеткізу үшін тілдік құралдарды пайдалану қабілетін дамытады.
- Басқа балалармен және ересектермен қарым-қатынас орнатудың әлеуметтік дағдыларын үйренеді.

Диалогтік қарым-қатынастың көмегімен бала қоршаған ортаға, оның ішінде мектепке және қоғамға оңай бейімделе алады. Топтық жұмыс, пікірталас, сұрақ-жауап арқылы баланың әлеуметтік және когнитивті дамуы артады.

3. МДҰ-дағы балалардың диалогтік қарым-қатынасын дамыту жолдары

Мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың диалогтік қарым-қатынасын дамытуға бағытталған түрлі әдістер мен тәсілдер қолданылуы мүмкін. Олардың ішінде мынадай маңызды әдістерді атап өтуге болады:

3.1. Еркін сөйлесу және сұрақ қою

Балалармен еркін сұхбат жүргізу арқылы олардың сөздік қорын байытуға, қарым-қатынас жасау дағдыларын дамытуға болады. Сұрақ қою балаға тыңдау, жауап беру және ойлау дағдыларын дамытуға көмектеседі. Бұл әдіс әсіресе тіл дамуының бастапқы кезеңдерінде өте тиімді.

3.2. Рөлдік ойындар

Рөлдік ойындар балаларға әртүрлі әлеуметтік рөлдер мен жағдайларды ойнау арқылы диалогтік қарым-қатынас жасау мүмкіндігін береді. Бұл ойындар балаларға

тілдік, әлеуметтік және эмоциялық дағдыларды дамытуға көмектеседі. Мысалы, дәрігер, мұғалім, сатушы сияқты рөлдерді ойнау арқылы балалар өз ойын білдіруді, басқалармен сөйлесуді үйренеді.

3.3. Әңгімелер мен ертегілер

Балаларға түрлі әңгімелер мен ертегілерді оқып беру, оларға сұрақтар қойып, әңгіменің мазмұнын талқылау диалогтік қарым-қатынасты дамытады. Бұл әдіс баланың тыңдау және сөйлеу дағдыларын жетілдіріп, оның ойлау қабілетін арттырады.

3.4. Топтық жұмыс және пікірталастар

Топтық жұмыс балалардың бірлесіп жұмыс істей білуін, пікір алмасуды, басқаларды тыңдауды дамытуға көмектеседі. Әр баланың өз ойын айтуына мүмкіндік беріп, топта талқылау өткізу арқылы балалар әлеуметтік ортада өзара әрекеттесуді үйренеді.

3.5. Қосымша тілдік ресурстар

Балалардың тілін дамыту үшін әртүрлі қосымша ресурстарды пайдалану өте тиімді. Бұл ойыншықтар, суреттер, әндер, видеоматериалдар болуы мүмкін. Бұл ресурстар баланың сөздік қорын кеңейтуге, диалогтық дағдыларын нығайтуға көмектеседі.

4. Диалогтік қарым-қатынастың проблемалары мен шешімдері

МДҰ-дағы балалардың диалогтік қарым-қатынасын дамыту барысында кейбір қиындықтар туындауы мүмкін. Олар:

- Баланың әлеуметтік ортаға бейімделу проблемалары.
- Ойын немесе оқу процесіне қызығушылықтың болмауы.
- Диалогтық дағдылардың төмен деңгейі, әсіресе, баланың жасына немесе жеке тұлғалық ерекшеліктеріне байланысты.

Бұл мәселелерді шешу үшін, мұғалімдер мен тәрбиешілер балалардың қажеттіліктерін ескеріп, әртүрлі әдістер мен тәсілдерді қолдана отырып, олардың диалогтық қарым-қатынас дағдыларын дамытуға бағытталған арнайы бағдарламалар ұйымдастыруы керек.

Қорытынды

Балалардағы диалогтік қарым-қатынасты дамыту — олардың болашақтағы әлеуметтік өмірі үшін аса маңызды. Мектепке дейінгі білім беру кезеңінде диалогтық дағдыларды дамыту балаға қоғамда өз орнын табуға, өзін сенімді сезінуге, басқалармен қарым-қатынас жасауға көмектеседі. Бұл үшін тәрбиешілер мен педагогтар балалармен үнемі байланыс жасап, әртүрлі қызықты және тиімді әдістерді пайдалану арқылы олардың тілдік және әлеуметтік дағдыларын дамытып отыруы тиіс.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Еркебаева С. Ж., Жумабаева А. Е. Мектепке дейінгі жастағы балалардың коммуникативтік дағдысын қалыптастырудың маңыздылығы
2. Жаздықбаева М. Б., Хакимова И. БАЛАНЫҢ ДИАЛОГТЫ СӨЙЛЕУ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ. – 2021.
3. Интернет желісі.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.